

LLETRES

Record de Jesús Moncada

Lluís Subirana

He de començar per dir que actualment no sóc un lector de novel·la habitual però sí que ho havia estat anteriorment. El fet d'escriure i publicar sobre temes relacionats amb la història i la cultura popular m'ha allunyat de la lectura que no sigui especialment útil per enriquir els meus coneixements dels temes que tracto. I el poc temps que em queda per llegir el dedico a la poesia. Es pot dir en certa manera que l'escriure m'ha fet perdre una mica el llegir, almenys pel que fa al gènere novel·lístic.

El que sí puc dir, i ho he fet públicament moltes vegades, que de totes les novel·les que he llegit n'hi ha dues que m'han impressionat especialment: *Mirall trencat* de Mercè Rodoreda i *Camí de sirga* de Jesús Moncada.

Vaig tenir el primer contacte amb Jesús Moncada a principis de 1989 després de llegir *Camí de sirga* novel·la publicada en primera edició un any abans. Jo formava part del jurat que va convocar, a finals de 1988, els Premis Fundació instituïts per la Fundació Amics de les Arts i de les Lletres de Sabadell. En aquella ja històrica primera edició van ser guardonats Càmara Club Sabadell, premi arts plàstiques; Teatre del Sol, premi lletres; Associació Amics de l'Òpera de Sabadell, premi música, pel que fa a l'àmbit sabadellenc i per l'àmbit català Joan Josep Tharrats, premi arts plàstiques; Jesús Moncada, premi lletres; i Dagoll Dagom, premi música.

Aquest va ser un dels primers premis que Jesús Moncada va rebre en reconeixement de la seva obra, després abastament reconeguda i elogiada. Ell personalment va recollir el guardó, una estatueta dissenyada per Josep Maria Subirachs, de mans del llavors alcalde Antoni Farrés, en el sopar celebrat al Restaurant Can Font el 4 de març de 1989. (Veure *Quadern* núm. 67 abril 1989).

La segona trobada amb Jesús Moncada es va produir uns anys després, concretament l'any 2000, amb motiu de la meva assistència al Primer curs d'edició i creació literària *Com neix un llibre* celebrat a Sabadell i organitzat per Àmbit Cultural. Els autors convidats van ser dos reconeguts i justament premiats escriptors: el sabadellenc i col·laborador d'aquesta revista Antoni Dalmases i Jesús Moncada. Concretament Jesús Moncada va assistir el 3 de febrer a la sessió dedicada al seu llibre *Calaveres atònites*. Vaig tenir l'ocasió de conversar breument amb ell i parlar-li del Premi Fundació que li havíem concedit l'any 1989 i que ell recordava perfectament per ser, segons va dir, un dels primers premis de la seva carrera literària i, per això, molt valorat. Així ho va fer constar a la dedicatòria que em va escriure al llibre *Camí de sirga*. Dedicatòria que com era habitual en ell anava acompanyada d'un dibuix.

Com és normal en aquests cursos de creació literària els alumnes han de fer una breu redacció sobre els temes o els autors estudiats. Jo la vaig fer sobre el llibre que Moncada acabava de publicar *Calaveres atònites*. Els que l'hagin llegit recordaran que tracta les peripècies d'un jove advocat barceloní, Mallol Fontcalda, que va a fer de secretari del personatge central, el jutge de pau de Mequinensa anomenat Crònides Valldebó. A tall d'epíleg la narració acaba amb una carta del jutge de pau adreçada al seu exsecretari, que ja ha tornat a Barcelona, i fent-li un seguit de confidències i recomanacions.

Doncs bé, jo vaig fer la meua narració sobre una suposada resposta de Mallol Fontcalda al seu excap. Jesús Moncada, amb un gest molt generós per part seva, em va demanar una còpia d'aquest treball que reproduïxo en memòria i homenatge d'aquest gran escriptor, reconegut ara com un dels millors de la literatura europea, i que ens acaba de deixar.

Benvolgut senyor Crònides Valldabó:

Quan encara no he aconseguit aclimatar-me al meu nou destí a Sabadell, quan encara no he pogut treure'm de sobre l'aclaparadora dependència, ja no física, però sí mental i sensorial de la meua etapa mequinensana, la vostra carta m'ha deixat en un estat d'atabalament, de trasbals i de neguit que, abans d'encarar-me amb el paper i la ploma per donar-vos complida resposta, m'he tingut de prendre un tassa de camamilla i una aspirina per assossegat-me i temperar un pols massa tremolós que, en el millor dels casos, més que lletres sobre el paper hauria escampat un seguit de gargots més intel·ligibles que els indesxifrables noms dels medicaments que el doctor Bertran escriu, és un dir, a les receptes dels seus pobres pacients i que tant emprenen l'apotecari Honorat del Rom, els renecs del qual sí que s'entenen amb total nitidesa.

Doncs bé, encara no m'he fet del tot la paga de que aquests anys al vostre costat són ja només cosa del passat i que ara toca dedicar-me amb cos i ànima a la meua nova feina de coordinador dels jutjats de Sabadell, mentre preparo les oposicions a la carrera judicial, que aquesta història de les fitxes i de la bòfia, per cert, la meua feina actual m'obliga a tenir-hi tractes molt sovint, m'ha fet reviure coses que m'havia proposat oblidar. Però no cal pas que patiu. Encara que, com sabeu, sé moltes coses que us podrien comprometre, els secrets que em vàreu confiar, per un excés de sinceritat o d'eufòria provocat per una nit de gresca etílica amb els vostres inseparables i impresentables amics del cafè de la Granota, me'ls enduré a la tomba on, dit sigui de passada, espero no anar-hi fins d'aquí a molts anys. L'afecte que vós sabeu que us tinc, encara que moltes vegades us hagués maleït els ossos, és suficient per protegir-me de qualsevol contingència que els grisos, aquí baix els anomenem així, faci que em vinguin a trucar de matinada o me'ls trobi casualment a la parada de l'autobús i, com aquell que diu per voler fer-me un favor, s'ofereixin per acompanyar-me a la feina en el seu cotxe camuflat d'utilitari qualsevol.

Tornant a la vostra carta, quines coses més estranyes que m'expliqueu! Dono gràcies a la providència que aquests darrers escàndols s'hagin esdevingut després del que vós en dieu "la meua desfilada de la vila". Encara m'hauríeu enviat a Roma a indagar si l'aturada cardíaca, causa oficial de la mort del cardenal Maties, havia estat una cosa natural o producte del què ben segur els vostres llicenciosos amics ja hauran qualificat d'un excés "d'indulgències" sexuals aplicades amb gran insistència a la seva jove, i si em permeteu l'expressió, mamelluda majordoma. Ja s'ho faran al Vaticà si tenen la intenció, cosa que dubto, d'esbrinar-ne la veritable causa.

Com que espero, ja ho veieu, continuo sent aquell confiat i ingenu pixatinters, com que espero, dic, que només vós i jo sabrem el contingut d'aquesta carta i que mai serà llegida en públic a la tertúlia de la rebotiga de l'Arnau de Roda, us confessaré que tenia el convenciment que aquest afer de les fitxes esclataria un dia o un altre. No arrufeu el nas. Si us ho hagués dit m'hauríeu engegat a botavant. Encara us hauríeu befat de les meves temences. Ara, en canvi, tot són prevencions i advertiments. Però, com us he dit, estigueu tranquil. Per salvaguardar el vostre nom i la vostra reputació d'honorable jutge de pau us prometo que callaré. Callaré davant la bòfia, la guàrdia civil o l'exèrcit si la cosa va de salvaguardar "la unidad de la patria". Però, sincerament, i no us ho prengueu a la valenta, penso que aquestes fitxes on se suposa hi consten les vostres "activi-

tats revolucionaries per l'alliberament de Mequinensa i la implantació d'una república laica i de protecció a l'amor lliure", avui per avui ja no us poden fer gaire mal. En tot cas, sempre teniu el consol de recórrer a la tia Penèlope. Ella, que ho sap tot, també us sabria treure d'aquest embolic.

Us saludo afectuosament el vostre exsecretari

Mallol Fontcalda

